

نمایی از نمایش ماکس بوشکا - عکس: تنوال

نمایی از نمایش ماکس بوشکا - عکس: تنوال

نمایی از نمایش افسون معبد سوخته - عکس: ایران تئاتر

نمایی از نمایش مور اسرافیل - عکس: ایران تئاتر

نمایی از نمایش کابوس حضرت اشرف - عکس: ایران تئاتر

«صحنه» تئاتر ۹۵، به وسعت ایران

شکوه مقیمی
خبرنگار

نمایش «سال ۹۵» پس از ۳۶۶ روز اجرای بی‌وقفه به پایان رسید و صحنه را به نمایش بهاری ۹۶ سپرد تا دیباچه‌ای جدید رقم بخورد. نمایشی پر از لحظات شاد و غمگین، پر از صحنه‌های تراژیک و تراژی کمدی، پر از نشیب‌هایی از جمله از کفر رفتن هنرمندان گرانبهایی چون رکن‌الدین خسروی، داوود رشیدی، جعفر والی، دنیا فنی‌زاده و عزیزان دیگری از اهالی خانه محبوب تئاتر و پر از فرازهایی چون استقبال بالای مخاطبان از برخی اجراها که به اعتقاد عده‌ای از مدیران هنری رونقی را در تئاتر ایران جاری کرده است و بانوجه به آمار تولید و فروش، سال ۹۵ در مقایسه با سال‌های گذشته سالی پر بارتر و فعال‌تر بود و ماهانه حدود ۱۰۰ اجرا در سالن‌های حرفه‌ای و خصوصی، خانه فرهنگ و محلات، فرهنگسراها، سینما تئاترها، مجتمع‌های فرهنگی و هنری و پردیس‌های سینمایی تهران به صحنه رفته‌اند. این آمار در حالی است که سالن‌های تئاتر دولتی، نیمه دولتی و خصوصی تهران آمار دقیقی از فروش خود اعلام نمی‌کنند و تنها سالن‌های زیر نظر مرکز هنرهای نمایشی به‌طور منظم این آمار را به صورت هفتگی منتشر می‌کنند و تماشاخانه ایران‌شهر نیز از اوایل سال ۹۵ اعلام آمار خود را آغاز کرده است. بحث در مورد شیوه عملکرد سالن‌های خصوصی بحثی طولیل است، چه از نظر استانداردهای این سالن‌ها و چه از منظر شیوه همکاری با گروه‌های نمایشی که بیشتر تلاشی برای حفظ حیات و پیشرفت مالی خود سالن‌هاست که شاید نتیجه نظریه‌های علی‌مردخانی، معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در باب رشد اقتصادی هنر و انفعال آن در برابر اقتصاد باشد که پیامدهایش در تئاتر فجر نیز نمود پیدا کرد. جشنواره‌ای که سوای زحمت مجریان آن نتوانست مخاطبان حرفه‌ای و اهالی تئاتر را قانع کند شاید چون جشنواره فجر به یک

سرگرمی تبدیل شده و برای بدنه تئاتر ذوق و کارکرد ویرترین گونه خود را از دست داده است.

کمیت را می‌توان با اعداد و ارقام محاسبه کرد اما کیفیت آثار جای بحث بسیار دارد که در چارچوب گزارش پیش رونمی‌گنجد و می‌توان به اختصار گفت عنان تئاتر در بی‌معنایی از کف رفته و تئاترهایی با برچسب تجربی رشد کرده‌اند که گویی تنها جنبه سرگرمی دارند و حتی فکر مخاطب را در فاصله کوتاه صندلی تا در خروجی سالن درگیر نمی‌کنند «مرگ هگلی هنر» در تئاتر تهرانی از آفرینش امروزه ایران و تکیه زده بر اندیشه‌های از پیش تعیین شده فرا رسیده است. تئاترهایی که با آنقدر درگیر فرم می‌شوند که روایت و قصه را فراموش می‌کنند یا آنقدر جهت تهذیب روح مخاطب شعار و مانیفست می‌دهند که چیزی جز ملال و خمیازه را برای مخاطب به ارمغان نمی‌آورند و بر اساس آمار محدودی که از فروش تئاترهای سال به دست می‌آید، بینیم که مخاطب این دونوع تئاتر را پس می‌زند؛ یا سراغ تئاترهایی می‌رود که در روایتی ساده و در فرمی معقول و جذاب حرفش را به جان مخاطب می‌نوشاند یا مثل همیشه سراغ تئاتر کمدی (آزاد) می‌رود که همواره در تهران بیشترین و متنوع‌ترین تماشاگر تئاتری را داشته و به شیوه بهتری عرضه می‌شود. البته پیش از آغاز ماه محرم گذشته مجوز چهار نمایش کمدی لغو شد و شورای ارزشیابی و نظارت اداره کل هنرهای نمایشی از تصویب شیوه‌نامه‌ای شامل کمیته‌های مختلف ارزشیابی، بررسی متون، بررسی اجراها و کمیته انضباطی خبر داد. با احتساب تمامی شواهد خوشبینانه‌ترین نتیجه‌ای که می‌توان گرفت این است که تئاتر و مخاطب آن در مرحله گذار هستند، مرحله‌ای برای بازیابی و پیدا کردن مسیری صحیح میان سنت و مدرنیته.

همه مدیران دولتی به‌ویژه در حوزه فرهنگ و هنر برجایگاه تئاتر و مسئولیت‌های اجتماعی این هنر در رشد و نمو فرهنگ و آگاهی جامعه و کاهش آسیب‌های اجتماعی از طریق هنر

نمایش واقف‌اند اما در این چهارده تئاتریکی از حوزه‌هایی بوده که مورد بی‌مهری‌های فراوانی قرار گرفته است و رشد تئاتر تنها در پایتخت و بی‌توجهی به آن در سایر استان‌ها خود یکی از نشانه‌های این بی‌مهری‌هاست که مدیریت وقت اداره هنرهای نمایشی با تمرکز بر روی آثار و جشنواره‌های استانی و تعدد این آثار در جشنواره فجر در صدد جبران کم‌لطفی‌های سال‌های پیش برآمده است. ۱۹ فروردین ماه گذشته علی‌جنتی، وزیر سابق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جمعی از معاونان و مسئولان حوزه فرهنگ و هنر، برای دومین سال پیاپی، سال ۹۵ را هم در این وزارتخانه «سال تئاتر» نامید تا اقدامات انجام شده سال ۹۴ در حوزه تئاتر ادامه یابد و برنامه‌های اجرانشده عملی شوند و در همین راستا بودجه تئاتر به افزایش تقریباً دو برابر رسید و ۵۵ میلیارد و ۶۰۰ میلیون تومان برای برنامه‌های حمایت و گسترش هنرهای نمایشی تعیین شد اما مهدی شفیع، مدیرکل هنرهای نمایشی پس از اعلام این رقم از تلاش برای افزایش این بودجه ناکافی در سال‌های آتی خبر داد که وزیر جدید فرهنگ و ارشاد اسلامی، سیدرضا صالحی‌امیری، در اختتامیه جشنواره تئاتر فجر ۹۵ اعلام کرد که در سال آینده بودجه تئاتر دوبرابر خواهد شد.

مهدی شفیع در ۱۳ مرداد ۹۵ مسئولیت اداره مجموعه تئاتر شهر را، به‌عنوان بزرگترین مکان اجرای نمایش کشور، از پریسا مقتدی که دوسال و سه‌ماه مدیریت این مجموعه را برعهده داشت، به پیمان شریعتی سپرد. امضای تفاهنامه‌ای با مضمون همکاری ۱۱ کشور منطقه (غرب آسیا و شمال آفریقا) در هنر نمایش انجامید، فراهم کردن مقدمات برگزاری «بازار بهاره تئاتر ایران»، برگزاری چهارمین دوره جشنواره بین‌المللی تئاتر معلولین بعد از ۹ سال وقفه، با شعار «جشن دوستی‌ها احترام به تفاوت‌ها»، برگزاری شانزدهمین جشنواره نمایش عروسکی و افتتاح پردیس تئاتر خاوران بعد از وقفه‌ای طولانی از دیگر اتفاقات مهم سال ۹۵ در حوزه تئاتر و نمایش بود.